

TEOFIL TEAHA
(Bucure ti)

DIN LEXICUL LATIN MO TENIT ÎN GRAIURILE ROMÂNE TI ACTUALE (VII)

P S. Substantivul neutru *p s* (pl. *p suri*) „greutate (de obicei o piatr , un bolovan) care apas brânza, varza etc. puse la murat, în pu- tin ” este urma ul în limba român al lat. *pensum*, participiul trecut al verbului *pendo*, *-ere*, *pensum* „a trage (greu) la cântar; (fig.) a ap sa, a oprima” (Quicherat, Daveluy, s.v.; Gu u; EWR, nr. 1279; CDDE, nr. 1348; REW, nr. 6394; DER, nr. 6173; DLRM; DEX; MDA).

În latin , *pensum*, *-i*, s.n. avea în elesul de „o anumit cantitate de lân , ra ie, caier de tors zilnic de c tre o sclav ” (cf. Gu u, s.v.), de la care s-a dezvoltat, mai târziu, un sens nou, anume acela de „Gewicht” (greutate, m sur de greutate) (cf. REW, nr. 6394), „ce qu’une chose pèse” (Ernout, Meillet 1959, s.v.).

Dup CDDE, nr. 1348, de la lat. *pensum* „în române te s-a p strat numai în elesul figurat: ce qui oppresse, gêne, fatigue, le malaise comparé à une sorte de poids”. Preluând acest aser iune, în FEW (vol. VIII, p. 206) se sus ine c sensul „Gewicht” al lat. *pensum* „lebt in der ganzen Romania weiter [...] ausserdem in rum. *p s* Kummer’ [= am r ciune, mâhnire, durere sufleteasc , sup rare, necaz]”.

Punctul de vedere exprimat în CDDE, nr. 1348 a fost corectat de H. Mih escu (1993, p. 239) în sensul c „le daco-roumain a hérité les deux sens, ne conservant pourtant que comme régionalisme celui usuel dans les langues romanes occidentales, cependant que le sens figuré connaît une diffusion générale” i c , de asemenea, „il nous faut noter une fois de plus la propension du daco-roumain à perdre le sens propre du terme, de loin mieux représenté dans les autres langues romanes”.

Într-adevăr, alături de semnificația ‘Kummer’, cu răspândire generală în dacoromână, atestat în textele vechi la Coresi, în „Irododot”-ul de la Coala (cf. Bogrea 1923, p. 414), la Cantemir (cf. Miron 1978, p. 185), în literatura clasică, precum și în unele culegeri de folclor, rom. *p s a* moțenit din latină și i-a meninut până în prezent, la nivel dialectal, și valoarea semantică de ‘Gewicht’, ‘poids’, larg răspândit în romanitatea occidentală. Astfel, în secolul al XVII-lea, în „Irododot”-ul de la Coala este consemnat un verb *împsoniã* „a apăsa” (cf. Bogrea, *ibidem*). La *Chestionarul lingvistic* prin corespondență (B. P. Hasdeu 1884), din Oltenia (Florențiu DJ) s-a primit următorul răspuns: „*p s* = greutate (piatră) a ezat în puțin peste brânză, varză etc., puse la murat” (cf. DLR, s.v.). Din Haeg, într-un manuscris aflat în Biblioteca Centrală din Blaj și datat 1887, apare cuvântul *p s*, s.n. „fund de piatră cu ajutorul căruia se răpstrează brânza sau care se pune peste varză în cadru” (cf. Todoran 1949, p. 19).

Din Banat, Emil Petrovici a notat pentru ALR II (pct. 76) răspunsul: „Peste brânză se pune un petec curat, apoi un capac de lemn, apoi pune *p s* greutate’ răp brânză, o piatră de 2-3 kg” (ALR II, s.n., h. 423).

În Oltenia, *p s*, s.n. greutate, pietroi’ a fost înregistrat în Vâlcea (Voineasa), în Gorj (Pețeni) și în Mehedinți (Baia de Aram): „Punem *p s* pe ea [pe varză] acolo, punem pietroi” (pct. 946) și ovarna (*Glosar Olt.*, p. 79). Tot cu sensul de „greutate”, *p s* a fost consemnat în zona Porților de Fier (Teaha 1971, p. 317; Teaha 1972, p. 92; vezi și Cohu, Vulpe 1973, p. 338: *p s*, s.n. greutate’ (Dubova); Ioniș 2004, p. 154; *p s* „greutate, piatră”).

Un derivat *p soá e*, adj. „împovărat, îngreunat, greoane, înșurcinat” îl aflăm înregistrat de Romulus Vuia (2005, p. 210): „Muieră iarăși o fost *p s e*” (Ohaba Grădii Tei – Sarmisegetusa HD).

Prezența lui *p s* „pietroi, bolovan greu, a ezat peste brânză în puțin, ca să iasă moarea, zerul, deasupra” am notat-o și noi în Armenia și Marga din județul Caraș-Severin, precum și în Totești-Haeg.

În aceeași arie sud-vestică a dacoromânei, termenul *p s* a dezvoltat și un sens nou, anume acela de ‘astmă’), afecțiune care se referă la maladia suportată de o persoană care respiră cu greutate. Acest

nou sens a fost notat de Sever Pop pentru ALR I într-un singur punct: 12, din sudul Banatului: „are *p s* în piept, el i r u de *p s*” i în dou localit i din Mehedin i: pct. 837: „se înfund i are *p s* în piept” i pct. 840: „are *p s*, când s îndu e te” (ALR I, h. 114).

De fapt, termenul *p s* astm' formeaz o arie dialectal compact i unitar , care acoper în mare parte sudul jude ului Cara -Severin, în Banat (NALR – *Banat*, vol. I, h. 96: punctele 1, 3–5, 10, 15–18, 20–22, 25, 26, 30) i zona limitrof din Oltenia (NALR – *Oltenia*, vol. I, h. 96: punctele 936–938, 940–942, 944–946, 949, 962; vezi i Beltechi 1984, p. 20; Fr il 2004, p. 322).

Atest ri izolate referitoare la cuvântul *p s* „astm” întâlnim, de asemenea, în Muscel (cf. R dulescu-Codin 1913, p. 120), precum i în Câmpia B r ganului, unde în iulie 1983, în cursul unei anchete dialectale pentru *Atlas linguarum Europae*, efectuat împreun cu Nicolae Saramandu în localitatea Amara, am notat, întâmpl tor, urm torul r spus dat de subiectul anchetat (Cristea Gh. Ion, 68 ani, 7 clase primare): „Porcu are *p s* i geme cu greutate, sufl greu când îi s tul, c i omu are *p s* dac m nânc mult sara i mâncarea s las greu i apas în stomac”.

Un derivat *p sâre*, s.f. astm, n duf' l-am notat în Armeni CS: „Îi bolnav de *p sâre*, sufl greu i s -neac la piept”.

În romanitatea occidental , lat. *pensum* Gewicht', poids' are descenden i în: it. *peso*, piem. *peis*; friul. *pes*; obengad. *pais*; sard. *pezu*; v. occit. *pes*; v. fr. *peis*, *pois*; cat. *pes*; sp., pg. *peso* (REW, nr. 6394; DEI, vol. IV, nr. 2875; DES, vol. II, p. 253; FEW, vol. VIII, p. 204–206; Greimas, p. 499; Bloch, Wartburg, p. 495; Alibert, p. 543; Corominas, vol. III, p. 754; Garcia de Diego, nr. 4926; vezi i alb. *peshë* poids, charge, fardeau', cf. Mih escu 1993, p. 40; Kristophson 1988, p. 67).

P SA. Verbul *a p sa* a merge, a se duce, a pleca, a p i' – cuvânt mo tenit din latin i devenit cu timpul învechit i regional, se afl ast zi pe cale de dispari ie. Dac în limba veche, formele de imperativ: *pas !* [2] = du-te!, pleac !, mergi!; *p sa i!* [5] = duce i-v !, pleca i!, merge i! – cuno teau o larg circula ie mai ales la Coresi i în *Palia de la Or tie* i mai rar în *Psaltirea Scheian* i în Codicele

Vorone ean (cf. Dimitrescu 1978, p. 52, 201), precum i la Varlaam i la Dosoftei, în *Biblia* 1688, la Neculce i în *Anon. Car.* (cf. DLR, s.v.), în prezent, în româna standard s-a p strat doar o form popular i familiar , cu valoare de îndemn sau de avertisment: *pas() de..., pas() s ... caut de...; încearc s ...; îndr zne te s ...*; *pas - mite adic , anume*'.

La nivelul graiurilor locale, imperativul *pas !* apare consemnat în a doua jum tate a secolului al XIX-lea într-o balad culeas din Bihor: „Maic -sa gr ia: / – Ficuleana mea / *Pas* i-l cunun / Nu mai fi ne-bun ” (Pompiliu 1967, p. 87), dar i în Oa , unde o form *p !* = du-te!, ref cut din *pas !*, sub influen a lui *ap i* (cf. CDDE, nr. 1346) a fost înregistrat de G. Weigand (1898–1899, p. 36, 79) i de Candrea 1907, p. 51).

Dintr-un bocet cules din jude ul Cara -Severin am extras urm -torul citat în care apare termenul aflat în discu ie: „*Pas*, suflete, *pas* / Du-te f r-necaz / Pân' vei trece tu cu dare [= cu plat] / Cele grele apte vame. / ine, drag suflete, / Drumul înainte / Pân' vei ajunge...” (S. Fl. Marian 1995, p. 280).

În ancheta dialectal pentru ALR II, Emil Petrovici a notat în pct. 310 (Ro ia de Beiu) formele de imperativ: *pas !* [2] = du-te! i *p sá !* = duce i-v ! (ALR II, s.n., vol. VII, h. 2098). Într-o excursie la renumita pe ter de la Meziad (localitate învecinat cu Ro ia de Beiu), aflându-m , cu trei-patru ani în urm , într-un numeros grup de vizitatori, am auzit îndemnul unei bunice, localnice dup port: „Hai pruncúle!, dragu babi, nu- fie fric , *pás !*, c i noi ne b g m t s videm cumu-i în pe tire!”. De curând, o form de ind. prez. 3 sg.: *pás* „merge, pleac ” a fost înregistrat la românii din Ungaria (Marin, M rg rit 2005, p. 223).

De remarcat c în istroromân au fost semnalate formele de imperativ: *p³s!* geh!' (Weigand 1894, p. 128) i *pasá!* du-te!' (Pu cariu 1929, p. 319; vezi i Cazacu 1944, p. 61, unde se explic dr. *pa !* prin *pas!* v !').

O larg circula ie au cunoscut formele de imperativ în c r ile de literatur popular , în secolele al XVII-lea i al XVIII-lea (Chi imia, Simonescu 1963): „*Pas !* cu Dumnezeu” (p. 62); „*Pas !* i zi lui

Alexandru s ias ” (p. 63); „Ci pás !, Alexandre, c -l vei bate” (p. 64); „Pás !, Alexandre, cu acest craiu, s iai oaste o sut de mii” (p. 68); „Ci pás !, Alexandre, la locul t u. i pás ! cu Dumnezeu, Alexandre” (p. 82); „Ci pás !, întâiu ca s cini” (p. 244); „, i pás ! s n tos la casele tale, de te odihne te” (p. 311); „Pás !, Archirie, la baie de te spal i vino la mine” (p. 316); „Pás ! s -mi faci o funie de nisip, s -mi leg mânjii mei cu dânsa” (p. 316); „, i tu, mâine, pás ! la împ ratul i înaintea lui s stai i nimica s nu gr ie ti” (p. 354); „Por-împ rat chiem boiarii lui i le zise: *P sá i!* de lua i oastea mea, patru mii de c l ra i” (p. 45); „*P sá i!* la Por-Împ rat i s -i zice i s nu mai dea ajutoriu altuia” (p. 46); „*P sá i!* acuma amândoi la mum -ta” (p. 69).

Rom. *a p sa* î i are sorgintea în lat. **passare* (< *passus*, participiul trecut al lat. *pandere* „a merge, a trece prin, a str bate, a traversa”).

Marile dic ionare etimologice ignor prezen a unor descenden i ai lat. **passare* în limba român . Astfel, în REW, nr. 6267 este consemnat existen a unor continuatori romanici ai lat. **passare* *durchgehen*’, în it., sard. *passare*, obengad. *passer*; friul. *passá*; fr. *passer*; occit., cat., sp., pg. *passar*, dar nu i în român . Fa de această situa ie, Al. Graur (1937, p. 108) face precizarea: „Ajouter roum. *p sa gehen*’. O situa ie similar cu cea din REW o întâlnim i în FEW (vol. VII, p. 726), unde se face precizarea: „Von *passus* Schritt hat noch das I[a]t. ein Verbun **passare* *durchgehen*’ abgeleitet, das, ausgenommen im rum. und vegl., überall weiterlebt und sich reich entfaltet hat”, dar i în DEI (vol. IV, nr. 2792), unde se afirm c acest verb este „d’area it. e romanza occid.” i la J. Corominas (vol. III, p. 680) care, la rândul lui, precizeaz c este „común a todos los romances de Occidente”; vezi i Devoto, p. 305; Alibert, p. 529).

P STUR . Cu numele de *p stur* , s.f. este denumit polenul depozitat de albine împreun cu mierea în celulele fagurilor, care serve te ca hran pentru ele i pentru puietul din stup. Cunoscut din vechime de str mo ii no tri care se ocupau cu albin ritul, *p stur* este urma ul în limba român al lat. *pastura*, -ae, s.f. pâtre; nourriture’ (< lat. *pastus*, -us, s.n. páturage’ < lat. *pasco*, -ere pâtre, nourrir’),

atestat în latina târzie din secolul al IV-lea d.Cr., la agronomul Palladius (cf. Quicherat, Daveluy, s.v.; Ernout, Meillet 1959, s.v.; Bloch, Wartburg, s.v.).

Termenul *p stur* circul al turi de sinonimul s u, neologismul *polen* (< fr.), i cunoa te i ast zi o larg r spândire în graiurile locale. Atest rilor din DLR (s.v.) li se adaug noile date, mult mai bogate, oferite de atlasele lingvistice (NALR – *Oltenia*, vol. IV, MN, pl. 117; ALRR – *Muntenia i Dobrogea*, vol. V, MN, pl. 94 i 97; ALRR – *Maramure* , vol. IV, h. 877; vezi i Artur Gorovei 1893, p. 84: *p stur* = materia cea neagr i amar din faguri; Aron Den usianu (1895, p. 164): *p stur* = mâncarea trântorilor în stup.

În aromân , termenul *p stúr* este prezentat în DDA (s.v.) ca având sensul de „nourriture digérée qui se trouve dans la ventre d’une bête” i cu trimitere la ar. *pl stúr* „ventre avec tout ce qui s’y trouve”, dar f r nicio indica ie etimologic . Dup Th. Capidan (1921–1922, p. 477) ar. *p stúr* „murd ria din pântecele unei vite” presupune o apropiere de alb. *busturë* „was sich im Magen der wiederkauer befindet” – opinie împ rt it i de Al. Philippide (1928, p. 727), precum i de H. Mih escu (1993, p. 313: ar. *pl stúr* , cf. alb. *busturë*).

În leg tur cu provenien a rom. *p stúr* , între etimologi ti au ap - rut controverse, înso ite de interpret ri diferite, care au condus i la explica ii i solu ii contradictorii.

O prim atestare a rom. *p stúr* o întâlnim la sfâr itul secolului al XVII-lea în *Anon. Car.* (cf. TDRG, s.v.). Mai târziu, în *Lexiconul de la Buda* i în dic ionarul lui Laurian i Massim, precum i la Cihac (vol. I, p. 197), i se indic i corespondentul din latin : *pastura*.

Influen at, probabil, de absen a rom. *p stúr* din EWR i din CDDE, Tiktin indic cu rezerve drept etimon: „viell[eicht] lat. **pestula* < *pestis* = Pest [cium] (TDRG, s.v. *p stur* , cu accentul pe prima silab).

În CADE, *p stúr* apare f r nici o indica ie etimologic , iar în REW, nr. 6282, Meyer-Lübke se îndoie te de solu ia pe care Pericle Papahagi (1907, p. 41) o preia din *Lexiconul de la Buda*, obiectând c rom. *p stúr* Honigseim’ [fagure de miere] < lat. *pastura* este

„begrifflich zweifelhaft”, adică conceptual îndoielnic. Sextil Pu cari (1995, p. 81) se situează pe o poziție „neutră”. Fără a avansa vreo soluție etimologică, Pu cari se rezumă în a face trimitere la opiniile exprimate de TDRG, Pericle Papahagi și de REW 6282.

Explicațiile interpretările menționate mai sus îl determină pe Al. Ciornescu (DER, 6197) să susțină, la rândul lui, că rom. *p. stur* (*p. stúr*) sediment, depunere de miere ar avea „origine îndoielnică”. Ciornescu revine însuși, în final, susținând: „Probabil e vorba de un der. din lat. *pistura* m. cini’, luat, inițial, în sensul de „resturi, pleavă de la m. cini”. Scriban, precum și DLRM, DEX și MDA revin la indicația inițială dată în *Lexiconul de la Buda* și indică drept etimon al rom. *p. stur*: lat. *pastura*.

Drept replică la interpretările și definițiile date în dicționare cuvântului *p. stur*, reproducem un fragment din Buraga 1977, p. 210–202: „*P. stur* = cuvântul cel drept, românesc, pentru ceea ce apicultorii din zilele noastre socot că se cheamă polen’. Toate tirile vechi, toate tirile noi trâmbează cu dacii, întâi, și românii, pe urmă, au fost minunați și prisări.

Oare cum de socot ele, dicționarele, că chiar în patria albin ritului nu s-a născut un cuvânt pentru ceea ce cărăde una albinele în coșulele ele de la picioare și trebuie, numaidecât, să numim chiar și lucrul acesta, prea tare tiut, cu o vorbă de cea franuzească?!... [adică, cu neologismul *polen*].

Sărmăniștrâni... cum de nu vor nițezi și cîrturari să-și întrebe de fel cum se cheamă din moși, din strămoși ceea ce cărăve nicăde cu mâncate și chiar până ce amurgește puzderia de lucr toare din oricare chip de tiubei! [...]. În limba latină, cuvântul *pastura* cuprinde în sine din plin în elesul de ‘a se hrăni’, bun oară cu iarba, cu muguri. Dar *p. stura* este chiar singura hrană cu care cresc bine toți puii albinelor”.

În limbile romanice occidentale, lat. *pastura* a lăsat moțenitori în it. *pastura*, cu largă răspândire în centrul și nordul Italiei, precum și în Sardinia (AIS, vol. VI, h. 1183: il pascolo (Weide – pășurage); sard. campid., logud. *pastura* (DES, vol. II, p. 234); engad., grödn. *paštura*; occit. *pastura*, *pature* prairie, foin, fourrage; *pasturo*, *pature*, s.f.

„fourrage”: frecvent în sudul Fran ei, în departamentele: Tarn, Hérault, Aveyron, Aude, Gard, Pyrén. Or., Drôme, Piemont; fr. *pasture, pâture* „lieu où l'on fait brouter le bétail; nourriture des animaux” (ALF, h. 606, 1087, 1139, 1653, 1882); cat., castil., gall., pg. *pastura pasto'*, nourriture' (REW, nr. 6282; DEI, vol. IV, nr. 2800; Greimas, p. 479; Bloch, Wartburg, p. 469; Alibert, p. 530; FEW, VII/1, p. 763–765; Corominas, vol. III, p. 604; Garcia de Diego, nr. 4842).

PLAC ! Cuvântul *plac* ! – care cunoa te în prezent o r spândire regional , limitat , în graiurile din Transilvania, Cri ana i Maramure , unde circul cu valoare de imperativ, 2 sg. serve te-te!, ia- i!, îndr zne te!' (fr. s'il vous plaît') sau de interjec ie poftim!' (germ. bitte schön!) – reprezint un termen de polite e mo tenit din lat. *placeo, -ere* a fi pe plac, a pl cea' (cf. Gu u, s.v.).

În general, se recurge la acest termen spre a invita pe cineva s vin , s între în curte sau în cas , s se a eze pe scaun, s stea la mas , s închine un pahar de b utur cu cei din cas , s guste din bucate etc.

Cu mul i ani în urm , am semnalat prezen a în Bihor a formei verbale de imperativ, 2 sg.: *plác i mânc !* „pofitim la mas , serve te, ia, începe i m nânc !”; *placá i be vinars!*, imper., 2 pl. „lua i paharul cu uic , închina i i be i!” (Teaha 1958, p. 194; vezi i Teaha 1961, p. 253: *plác !*, imper., 2 sg. pofte te!, poftim!').

În satul natal Câmp, situat la poalele mun ilor Bihorului, l-am notat pe *plác !* în exemplele urm toare: „*Plác !* i închin Pavalu cu paharu c t Vasalica i lua i mâncă !”; „No, *plác !* dragu babi i ez oleac i te hodine te, c drumu-i lung pân-acas ”; „Doamne d - i s n tate, domnu primar, da *plac !* i vin i-n cas , c-o f cut muiere pl cinte cu brânz i-s tare bune; hai i tu cuscre i *placá s gusta !*” „Io l-am înv at p-a nost prunc s nu vorbasc cu *ha!* i cu *ce!*, când îl strâg cineva, c nu-i frumos, s spun numai: *plác !*”, c la noi -acum s vorbe te cu *plác !*, când te gr ie te p nume”.

De pe valea Cri ului Alb a fost înregistrat prezen a termenului *plac !* într-o culegere de folclor: „Când la curte-apropia / Bun ziua ce- i d dea: / – Bun ziua, domn din curte / – Mul am ie, domn

de-afar ! / – *Plác* -n cas , hai la mas / S prânzim, s hodinim” (erb, Cesereanu 1962, p. 93). Într-o pies de teatru a unui scriitor originar din jud. Arad (Beniuc 1959, p. 16, *apud* DLR, s.v.) exist urm toarea replic dat de un b trân, drept r spus când cineva de afar întreb sau bate la u : „– Slobod!, *plác* i intr !”.

Recent, *plác !* serve te-te, ia- i!; poftim!’ a fost consemnat i în graiul românilor din Ungaria (Marin, M rg rit 2005, p. 230).

În Ha eg, Mihail Gregorian (1937, p. 189) a semnalat formele: *plac - i!*, *plac -v !* poftim!’ (îmbiere la mas sau la b utur).

În Maramure , prezen a lui *plac !* poftim!’ a fost semnalat de Tache Papahagi (1925, p. LIV), despre care N. Dr ganu (1924–1926, p. 1074) afirma c „este decalcat dup ung. *tessék*”, solu ie etimologic care n-a fost acceptat ulterior. Tot în Maramure , Sever Pop, la întrebarea nr. 1500 din Chestionarul ALR I, a notat r spusul: *Plac -v de hodini !*, în pct. 350 (*apud* DLR, s.v.), iar din localit. Moisei-Vieu a fost înregistrat atât interjec ia *plác !* poftim!’ , cât i forma de imperativ 2 sg., în expresia: *Plac -mi da o suveic !* „Te rog d -mi o suveic !” (Arvinte, Ursu, Bordeianu 1961, p. 55).

Atest ri vechi întâlnim i la Ion Pop-Reteganel (1888, p. 87) culese din inutul S lajului: „, iganul [...] merse la c tan i-i zise: *Plac* jupâne c tan în l untru, c te cheam în l atul împ rat” (p. 18); „*Plac* i astup o leac cu degetul i gaura asta!” (p. 87).

La Elena Sevastos (1889) îl întâlnim pe *plac !* în urm toarea relatare: „În Transilvania se aleg doi gr itori, unul al mirelui i altul al miresei: – Mul mim d-tale, dragul meu, *plac* ezi la noi. (i-l îmbie cu scaunul). Dar la noi e cam strâmt, dvs. sunte i poate mul i, totu i, *plac !*, veni i în l untru” (p. 54–55) sau în alta: „Iat c ni s-au adus i copturile [de aluat]: *Plac -v* i gusta i dintr-însele... / *Plac -v* c -s foarte dulci / F cute cu zah r i cu nuci” (p. 290).

La sud de Dun re, în aromân , verbul *a pl cea* „e complet anemiât i e înlocuit cu *ar sésçu*” (cf. DDA, s.v.). Existen a acestuia în graiul aromânilor din Dobrogea (vezi Saramandu 2007, p. 536: *plac*, vb. II a-i pl cea, a avea chef (de ceva)’) se explic prin influen a dacoromânei.

Lat. *placeo*, *-ere* a fi pe plac, a pl cea' (cf. Quicherat-Daveluy, s.v.; Ernout, Meillet 1959, s.v.; Gu u, s.v.), în afar de dr. *pl cea*, ar. *pl eare*, are descenden i i în celelalte idiomuri romanice: vepl. *plakar*; it. *piacere*; sard. logud. *p~agere*; engad. *plazair*; friul. *plazi*; occit. *plazer*; fr. *plaire* (v. pl. *plaisir*); cat. *plaire* (v. cat. *plaher*, *plajer*, *plajer*); sp. *placer* (v. sp. *plazer*); pg. *prazer* (EWR, nr. 1329; CDDE, nr. 1398; REW, nr. 6557; DEI, vol. IV, nr. 2964; Devoto, p. 315; DES, vol. II, p. 302; Bloch, Wartburg, p. 490; Greimas, p. 493; Corominas, vol. IV, p. 813; Garcia de Diego, nr. 5077; Mih escu 1993, p. 231).

PRAT. Cuvântul *prat*, pl. *praturi*, s.n. „teren cu iarb mare de p scut sau de cosit, fânea natural , p une, paji te, livad ” reprezint un termen rar i învechit, mo tenit din latin . Ca apelativ, *prat* Feld, Wiese; Anger' este consemnat împreun cu toponimul *Pratul lui Traian* în dic ionarele ap rute începând cu a doua jum tate a secolului al XIX-lea (Polizu 1857; Barcianu, p. 534; Cihac; Laurian, Massim; Alexi 1906; Damé; Ghe ie 1906), precum i de Laz rineanu (1887, p. 178), de G. Bari iu (1889, p. 259) i de Al. Philippide (1894/1984, p. 55).

Denumirile populare: *linter* *pratului*, *linter* *de praturi*, *floarea pratului*, date unei plante cunoscute, la nivel popular, i cu numele de bobu or' sau m z riche', sunt consemnate, de asemenea, de Pan u (1906, p. 150) i de majoritatea dic ionarelor (TDRG; DU; CADE; DA; Scriban; Borza 1968, p. 252).

Termenul *prat* îl g sim atestat la mijlocul secolului al XIX-lea i într-o balad popular intitulat *Calul miresei*, culeas din Radna AR i publicat de cunoscutul folclorist transilv nean Atanasie Marian Marienescu, originar din Lipova, în culegerea sa de colinde (1859a, p. 107: „Merge-n *prat*, stava [herghelia] c utând / i o afla merindând [p scând] / i când da de murgu el / Se arunca sus pe el”. La acela i culeg tor, *prat* apare i într-o alt balad : „Andronim i Filana”, culeas de lâng Or tie: „Alelei, pui de satan / M r pi i cu-a mea Filan / Dar eu una te-a ruga / Dac -n sam m-ai b ga / Dac-a fi s ne omori / S ne-astupi cu ne te flori / S -mi pui floarea raiului / La cre tetul capului / Iar *floarea pratului* / Pe la capul

pieptului / Dac vrei s -mi faci tu bine / Pe Filana lâng mine” (Marienescu 1859b, p. 64–65; în edi ia din 1971, p. 51, apare tip rit gre it: *trap*, în loc de *prat*); vezi i Costin 1926, p. 167).

Primul lexicograf care indic originea latin a termenului *prat* este A. de Cihac (vol. I, 1870, p. 215). La începutul secolului al XX-lea, S. Pu cariu îl include pe *prat* Feld’ în EWR, nr. 1369, îi indic etimologia: lat. *pratium*, dar precizeaz totodat c acest cuvânt îi este necunoscut. Mai târziu (vezi Pu cariu 1995, p. 85), S. Pu cariu revine i adaug : „*prat* (neol.)”.

CDDE, TDRG, CADE i DEX ignor pur i simplu existen a termenului *prat* în limba român i, drept urmare, nu-l includ în paginile lor. La Laz r ineanu (DU, p. 503), *prat* este definit livede’ i i se men ioneaz i etimonul: lat. *pratium*, iar la T. Porucic (1931, p. 36), *prat* apare consemnat ca având semnifica ia: „Toat regiunea luncii inundabile, cu prima teras joas ; livede”.

Ov. Densusianu (1929, p. 21) afirm despre lat. *pratium* c acesta „Poate fi amintit numai cu oarecari rezerve, deoarece etimologia lui nu este bine fixat ”, iar Al. Graur (1937, p. 110) – drept replic la Meyer-Lübke (REW, nr. 6732) care, la rândul lui, indicase lat. *pratium* ca etimon al rom. *prat* – afirm pur i simplu c : „*prat* n’existe pas”.

Un punct de vedere identic îl întâlnim i la Iorgu Iordan (1963, p. 32, *Not*), care afirm despre apelativul *prat* i despre toponimul *Pratul lui Traian* c : „nici unul, nici cel lalt nu exist , de fapt, în limba noastr ” – i c ace tia „sînt, cu siguran , crea iile unor latini ti zelo i”. O opinie similar împ rt e te i acad. Marius Sala (1956, p. 286), precum i DER (nr. 6760): [Prat] „Trebuie s fi fost creat de autorii latini ti din secolul al XIX-lea”, iar I. Fischer (1969, p. 124) îl grupeaz pe lat. *pratium* în categoria cuvintelor panromanice absente din limba român .

Cu mai bine de trei decenii în urm , Eugeniu Co eriu (1977) arat c toponimul românesc *Pratul lui Traian*: „Prat de Trajan, wie die Walachen sagen”, este consemnat în scrierile a doi sa i transilv eni din secolul al XVII-lea, sus in tori ai romanit ii românilor: Martin Opitz (1623–1624) i Johannes Troester (1666) (vezi i Armbruster 1972, p. 177–179).

Atestarea rom. *prat* în documente apar înând secolului al XVII-lea – deci cu dou secole înainte de apari ia curentului latinist în Transilvania – r stoarn i, totodat , înl tur toate rezervele i toate îndoielile legate de statutul i de pozi ia actual a acestui cuvânt în limba român .

Aceast important descoperire îl determin pe Co eriu s sus in c termenul *prat* nu trebuie considerat ca fiind un „latinism”, creat de adept ii exager rilor latiniste: „eine Erfindung der Latinisten des 19. Jahrhunderts” – ci ca un „Regionalwort”, „ein altes Wort”, „volkstümlich”, mo tenit din latin , deoarece – subliniaz mai departe Co eriu – „Angesichts dieser Belege bei Opitz (1623) und bei Troester (1666) wird man kaum am Alter von rum. *prat* zweifeln können. Das Wort scheint wohl ein ererbtes lateinisches Element zu sein, das sich in gewissen Gegenden Siebenbürgens, und zwar vor allem (oder wenigstens) im Ortsnamen *Pratul lui Traian* und in verschiedenen Pflanzennamen erhalten hat”.

Descoperirea lui Co eriu, precum i concluziile la care acesta a ajuns îl a az pe *prat* în categoria cuvintelor care apar in fondului lexical al limbii române, mo tenit din latin .

În latin , *pratium*, -i, s.n. prairie, pré, herbage; Feld, Wiese’ (Quicherat, Daveluy, s.v.; REW, nr. 6732; Ernout, Meillet 1959, s.v.; FEW, vol. IX, s.v.) este atestat la Pliniu: *prata secare* „a cosi fânul”; la Vergiliu: *prata recentia rivis* „p uni proaspete, din cauza râurilor”; la Cicero: (Fig.) *Neptunia prata* „p unile lui Neptun (întinsul m rii)”; la Ovidiu: *prata tenerrima tauro subsecare manu* „a rupe cu mâna iarb proasp t pentru taur” (cf. Gu u, s.v.).

În idiomurile romanice occidentale lat. *pratium* î i continu existen a prin descenden i ca: it. *prato*; friul. *prat*; piem. *pra*; engad. *pro*; sard. logud. *pradu*; occit. *prat*; fr. *prat*, *pra*, *pret*, *pred*; cat. *prat*; sp., pg. *prado* (REW, nr. 6732; DEI, vol. IV, nr. 3050; Devoto, p. 327; DES, vol. II, p. 303; Alibert, p. 562; Bloch, Wartburg, p. 505; Greimas, p. 509; FEW, vol. IX, p. 333–336; Corominas, vol. III, p. 866; Garcia de Diego, nr. 5206).

Datele excerptate din atlasele lingvistice întregesc cuno tin ele asupra continuatorilor lat. *pratium* la nivel dialectal panromanice.

Astfel, în AIS formele: *prat, prato, pratu, prado, pray, pra, pro* acoper tot teritoriul italian (AIS, vol. VII, h. 1415: il prato – Wiese – pré), iar în ASLEF formele: *prat, prato, pra* cunoscor spândire general (ASLEF, vol. IV, Tav. 718, Conc. 537; Conc. 3390; ASLEF, vol. V, Tav. 759, Conc. 3608). În ALF, formele: *prat, pra, prado* sunt larg r spândite în graiurile occitane, iar *pré* în jum tatea de nord a teritoriului lingvistic francez (ALF, h. 1087, 1882). O situa ie similar întâlnim i în atlasele lingvistice regionale franceze: ALLy, h. 2: *pra, pré, pro*; ALG, h. 505: *prat*; ALMC, h. 912: *prat, pra*; ALJA, h. 151: *pra, pré, pro*; ALCB, h. 320: *pra, pré*; ALP, h. 166: *prat, pra*; ALO, h. 1: *pra, pré*; ALB, h. 338: *pra*; ALBRAM, h. 416: *pré*; vezi i ALAran, h. 375: el camp: *prat*.

BIBLIOGRAFIE

- AIS = Jakob Jud, Karl Jaberg, *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*, vol. I–VIII, Zofingen, 1928–1940; *Index*, Bern, 1960.
- ALAran = A. Griera, *Atlas linguistic de la Vall d’Aran*, Barcelona 1973.
- ALB = Gerard Taverdet, *Atlas linguistique et ethnographique de Bourgogne*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1975–1980.
- ALBRAM = Gabriel Guillaume, Jean-Paul Chauveau, *Atlas linguistique et ethnographique de la Bretagne romane, de l’Anjou et du Maine (atlas linguistique armoricain roman)*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1976, 1983.
- ALCB = Henri Bourcelot, *Atlas linguistique et ethnographique de la Champagne et de la Brie*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1971–1982.
- Alexi 1906 = Teochar Alexi, *Dic ionar româno-german*, 1906.
- ALF = Jules Gilliéron, Edmond Edmont, *Atlas linguistique de la France*, fasc. 1–35, Paris, 1902–1910.
- ALG = Jean Séguy, avec la collaboration de Jacques Allières, Xavier Ravier, *Atlas linguistique et ethnographique de la Gascogne*, vol. I–VI, Paris, CNRS, 1954–1972.
- ALI = M. Bartoli *et alii*, *Atlante linguistico italiano*, vol. I–VII, Roma, Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato, 1995 i urm.
- Alibert = Lois Alibert, *Dictionnaire occitan-français selon les parlers languedociens*, Toulouse, Institut d’Études Occitanes, 1965.
- ALJA = Jean B. Marin, Gaston Tuaillon, *Atlas linguistique et ethnographique du Jura et des Alpes du Nord*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1971–1978.
- ALLy = Pierre Gardette, avec la collaboration de Paulette Durdilly *et alii*, *Atlas linguistique et ethnographique du Lyonnais*, vol. I–V, Paris, CNRS, 1950–1976.

- ALMC = Pierre Nauton, *Atlas linguistique et ethnographique du Massif Central*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1957–1961.
- ALO = Geneviève Massignon, Brigitte Horiot, *Atlas linguistique et ethnographique de l'Ouest (Pitou, Aunis, Saintonge, Angoumois)*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1971, 1974, 1983.
- ALP = Jean Claude Bouvier, Claude Martel, *Atlas linguistique et ethnographique de la Provence*, vol. I–III, Paris, CNRS, 1975–1986.
- ALR I = *Atlasul lingvistic român*. Partea I, de Sever Pop, vol. I. *P r ile corpului omenesc i boalele lui*, Muzeul Limbei Române, Cluj, 1938; vol. II. *Familia, na terea, botezul, copil ria, nunta, moartea*, Muzeul Limbei Române – Otto Harrassowitz, Sibiu – Leipzig, 1942.
- ALR II = *Atlasul lingvistic român*. Partea II, de Emil Petrovici, vol. I. A. *Corpul omenesc, boale (i termenii înrudi i)*. B. *Familia, na terea, copil ria, nunta, moartea, via a religioas , s rb tori*. C. *Casa, acareturile, curtea, focul, mobilierul, vase, scule*, Muzeul Limbei Române – Otto Harrassowitz, Sibiu – Leipzig, 1940 i ALR II. *Suplement. Termeni considera i obsceni*, Sibiu – Leipzig, 1942.
- ALR II, s.n. = *Atlasul lingvistic român*. Partea a II-a, serie nou , de Emil Petrovici. Redactor principal Ioan P tru , vol. I–VII, Editura Academiei Republicii Populare/Socialiste Române/România, Bucure ti, 1956–1972
- Armbruster 1972 = A. Armbruster, *Romanitatea românilor. Istoria unei idei*, Bucure ti, Editura Enciclopedic , 1972.
- Arvinte, Ursu, Bordeianu 1961 = Vasile Arvinte, Despina Ursu, M. Bordeianu, *Glo-sar regional*, Bucure ti, Editura Academiei R.P.R., 1961.
- ASLEF = G. P. Pellegrini *et alii*, *Atlante storico-linguistico-etnografico friulano*, vol. I–VI, Padova – Udine, 1972–1986.
- ASNS(L) = „Archiv für das Studium der neueren Sprachen (und Literaturen)”, Braunschweig – Berlin, 1846 i urm.
- Barcianu = Sab. Pop Barcianu, *Dic ionar român germân i germân-român [...]*, revida-t i completat de Dr. D. P. Barcianu. În dou p r i. Partea I-a: *Român -ger-mân* , edi ia a treia, Sibiu (Nagy-Seben), Hermanstadt, Editura i tiparul lui W. Krafft, 1900; edi ia I: Hermanstadt, 1868.
- Bari iu 1889 = G. Bari iu, *P r i alese din istoria Transilvaniei. Pre dou sute de ani în urm* , vol. I, Sibiu, W. Kraft, 1889.
- Beltechi 1984 = Eugen Beltechi, *Graiurile din Valea Alm jului*, în *Studii de dialectologie*, Timi oara, 1984.
- Beniuc 1959 = Mihai Beniuc, *În valea cucului*, Bucure ti, Editura de Stat pentru Literatur i Art , 1959.
- Bloch, Wartburg = Oscar Bloch, Walter von Wartburg, *Dictionnaire étymologique de la langue française*, 5e édition, Paris, 1968.
- Bogrea 1923 = V. Bogrea, *Studii de semantic . Observa ii semantice asupra „Iro-dot”-ului de la Co ula*, în DR, III, 1923, p. 406–460.

- Borza 1968 = Al. Borza, *Dic ionar etnobotanic, cuprinzând denumirile populare române ti i în alte limbi ale plantelor din România*, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1968.
- Buraga 1977 = Eugenia i Costache Buraga, *D inuiri d ne tene (Crâmpeie monografice)*, Ia i, Editura Junimea, 1977.
- Candrea 1907 = I.-A. Candrea, *Graiul din ara Oa ului*, Bucure ti, Atelierele Socec, 1907.
- Capidan 1921–1922 = Th. Capidan, *Raporturile albano-române*, în DR, II, 1921–1922, p. 444–554.
- Cazacu 1944 = B. Cazacu, *Notes de lexicographie et de morphologie roumaines*, în BL, XII, 1944, p. 56–70.
- CDDE = I.-A. Candrea, Ovid Densusianu, *Dic ionarul etimologic al limbii române. Elementele latine. A–Putea*, Bucure ti, 1907–1914.
- Chi imia, Simonescu 1963 = I. C. Chi imia, Dan Simonescu, *C r ile populare în literatura româneasc*, vol. I–II, Bucure ti, Editura pentru Literatur , 1963.
- Cihac = A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane*, vol. I. *Éléments latins comparés avec les autres langues romanes*, Francfort s. Main, 1870; vol II. *Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais*, Francfort s. Main, 1879.
- Cohu , Vulpe 1973 = Cornelia Cohu , Magdalena Vulpe, *Graiul din zona Por ile de Fier*, I. *Texte. Sintax*, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1973.
- Corominas = Juan Corominas, con la colaboración de José A. Pascual, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, vol. I–IV, Madrid, 1984.
- Costin 1926 = Lucian Costin, *Graiul b n ean. Studii i cercet ri*, vol. I, Timi oara, 1926.
- Coseriu 1977 = Eugenio Coseriu, *Rum. PRAT ein ghost word'?. Mit einem Zeugnis von Martin Opitz*, în ASNSL, Band 214, 1977, nr. 129, p. 89–93.
- DA = *Dic ionarul limbii române*, Bucure ti, 1913–1949.
- Damé = Fr. Damé, *Încercare de terminologie poporan român*, Bucure ti, 1988.
- DDA = Tache Papahagi, *Dic ionarul dialectului aromân, general i etimologic*. Ediia a doua augmentat , Bucure ti, 1974.
- DEI = C. Battisti, G. Alessio, *Dizionario etimologico italiano*, vol. I–IV, Firenze, 1950–1957.
- Densu ianu 1895 = Aron Densu ianu, *Glosar din ara Ha egului*, în RC, III, 1895.
- Densusianu 1929 = Ov. Densusianu, *Cuvinte latine cu semantism p storesc*, în GS, 4, 1929, p. 135–145.
- DER = Alexandru Cior nescu, *Diccionario etimológico rumano*, La Laguna (Tenerife), 1958–1966.
- DES = M. L. Wagner, *Dizionario etimologico sardo*, vol. I–II, Heidelberg, 1960–1964.
- Devoto = Giacomo Devoto, *Avviamento alla etimologia italiana. Dizionario etimologico italiano*, Firenze, 1967.

- DEX = *Dic ionarul explicativ al limbii române*, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1975.
- Dimitrescu 1978 = Florica Dimitrescu, *Contribu ii la istoria limbii române vechi*, Bucure ti, Editura Didactic i Pedagogic , 1973.
- DLR = *Dic ionarul limbii române*, serie nou , Bucure ti, 1965 i urm.
- DLRM = *Dic ionarul limbii române moderne*, Bucure ti, Editura Academiei R.P.R., 1958.
- Dr ganu 1924–1926 = N. Dr ganu, recenzie la Papahagi 1925, în DR, IV, 1924–1926, partea 2, p. 1063–1091.
- DU = Laz r ineanu, *Dic ionar universal al limbii române*, Craiova, Editura Scrisul românesc, 1929.
- Ernout, Meillet 1959 = A. Ernout, A. Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, quatrième édition revue, corrigée et augmentée d'un Index, Paris, 1959.
- EWR = Sextil Pu cariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprachen*, I. *Lateinisches Element*, Karl Winter, Heidelberg, 1905.
- FEW = Walter von Wartburg, *Französisches etymologisches Wörterbuch*, Bonn, 1922–1928; Leipzig, 1932–1940; Basel, 1944 i urm.
- Fischer 1969 = I. Fischer, *Latina dun rean . Lexicul*, în ILR, vol. II, p. 110–173.
- Fr il 2004 = Vasile Fr il , *Cercet ri de onomastic i dialectologie*, Timi oara, Editura Excelsior Art, 2004.
- Garcia de Diego = V. Garcia de Diego, *Diccionario etimológico español e hispánico*, Madrid, 1954.
- Ghe ie 1906 = Ion Ghe ie, *Dic ionar maghiar-român pentru coal i priva i. Magyar-román szótár iskolai és magánhasználatra*, Budapest, **Franklin-Társulat**, 1986.
- Glosar Olt.* = Galina Ghiculete, Paul L z rescu, Nicolae Saramandu i Magdalena Vulpe, *Glosar dialectal Oltenia*, Bucure ti, Editura Academiei R.P.R., 1967.
- Gorovei 1893 = Artur Gorovei, *O sam de cuvinte din mun ii Sucevei*, în „ ez toarea” II, 1893.
- Graur 1937 = Al. Graur, *Corrections roumaines au REW*, în BL, V, 1937, p. 80–124.
- Gregorian 1937 = Mihail Gregorian, *Graiul din Clopotiva*, în GS, VII, 1937, p. 132–193.
- Greimas = *Dictionnaire de l'ancien français, jusqu'au milieu du XIVe siècle*, 2e édition, revue et corrigée, Librairie Larousse, Paris, 1974.
- GS = „Grai i suflet”, Bucure ti, I–VII, 1924–1937.
- Gu u = George Gu u, *Dic ionar latin-român*, Bucure ti, Editura tiin ific i Enciclopedic , 1983.
- Hasdeu 1884 = [R spunsurile la] *Chestionarul lingvistic prin coresponden , Bucure ti, 1884.*
- ILR = *Istoria limbii române*, vol. II, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1969.
- Ioni 2004 = Vasile C. Ioni , *Contribu ii lingvistice. Onomastic . Lexicologie*, vol. II, Re i a, Editura InterGraf, 2004.

- Jordan 1963 = Iorgu Jordan, *Toponimie românească*, București, Editura Academiei R.P.R., 1963.
- Jahresbericht = „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänische Seminar) zu Leipzig”, Leipzig, 1892–1922.
- Kristophson 1988 = Jürgen Kristophson, *Romanische Elemente im Albanischen*, în „Zeitschrift für Balkanologie”, XXIV, 1988, p. 51–93.
- Laurian, Massim = A. T. Laurian, I. C. Massim, *Dic ionarul limbei române*, vol. I–II, București, 1871, 1876.
- Lexiconul de la Buda = Lesicon românesc-latinesc-unguresc-nemesc* [...], Buda, 1825.
- Marian 1995/1892 = S. Fl. Marian, *Înmormântarea la români. Studiu etnografic*, București, Litotipografia Carol Göbl, 1892; ediția a doua, București, Editura „Grai și Suflet” – Cultura Națională, 1995.
- Marienescu 1859a = Atanasie Marian Marienescu, *Poesia populară. Colinde*, Pesta, 1859.
- Marienescu 1859b = Atanasie Marian Marienescu, *Poesia populară. Balade*, Pesta, 1859; republicat, sub titlul *Poezii populare din Transilvania*. Ediție îngrijită de Eugen Blajan, București, Editura Minerva, 1971.
- Marin, Mărgărit 2005 = Maria Marin, Iulia Mărgărit, *Graiuri românești din Ungaria*, București, Editura Academiei Române, 2005.
- MDA = *Micul dicționar academic*, vol. I–IV, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001–2003.
- Mihăescu 1993 = H. Mihăescu, *La romanité dans le sud-est de l'Europe*, București, Editura Academiei Române, 1993.
- Miron 1978 = Paul Miron, *Der Wortschatz Dimitrie Cantemirs*, Frankfurt am Main, Lang, 1978 (*Studia Romanica et Linguistica* 3).
- NALR – Banat = *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Banat*. Sub conducerea lui Petru Neiescu, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, Editura Academiei Române, București, vol. I, 1980; vol. II, 1997; vol. III, 1998.
- NALR – Oltenia = *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Oltenia*. Întocmit sub conducerea lui Boris Cazacu de dr. Teofil Teahă, Ion Ionic și Valeriu Rusu, Editura Academiei R.S.R., București, vol. I, 1967; vol. II, 1970; vol. III, 1974; vol. IV, 1980; vol. V, .
- Opitz 1623–1624 = Martin Opitz, *Teutsche Poemata*, Strașburg, 1623–1624.
- Panu 1906 = Zach. Panu, *Plantele cunoscute de poporul român. Vocabular botanic* [...], București, 1906.
- Papahagi 1907 = Pericle Papahagi, *Noti etimologice*, București, Tipografia Carol Göbl, 1907.
- Papahagi 1925 = Tache Papahagi, *Graiurile și folclorul Maramureșului*, București, Editura Academiei Române, 1925.

- Philippide 1894/1984 = Al. Philippide, *Principii de istoria limbii*, Ia i, 1894; republicat în idem, *Opere alese*. Edi ie de Gh. Iv nescu i Carmen-Gabriela Pamfil, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1984.
- Philippide 1928 = Al. Philippide, *Originea românilor*, volumul al doilea. *Ce spun limbile român i albanez*, Ia i, Tipografia „Via a româneasc ”, 1928.
- Polizu 1857 = G. A. Polizu, *Vocabular românogerman* [...], înavu it i cores de G. Bari , Bra ov, Tipografia Römer et Kamner, 1857.
- Pompiliu 1967/1870 = Miron Pompiliu, *Balade populare române*, adunate de..., Craiova, Tipografia Societ ii Junimea, 1870; republicat, sub titlul *Literatur i limb popular*. Edi ie de Vasile Netea, Bucure ti, Editura pentru Literatur , 1967.
- Pop-Reteganul 1888 = Ion Pop-Reteganul, *Pove ti ardelene ti*, vol. III, Bra ov, Editura Nicolae I. Ciurcu, 1888.
- Porucic 1931 = T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba român în Basarabia*, Chi in u, Tipografia Eparhial Cartea Româneasc , 1931.
- Pu cariu 1906, 1926, 1929 = Sextil Pu cariu, *Studii istroromâne*, în colaborare cu Matteo Bartoli, A. Belulovici i A. Byhan, vol. I. *Texte*, Bucure ti, 1906; vol. II. *Introducere – Gramatic – Caracterizarea dialectului istroromân*, Bucure ti, 1926; vol. III. *Bibliografie critic – Listele lui Bartoli – Texte inedite – Note – Glosare*, Bucure ti, Cultura Na ional , 1929.
- Pu cariu 1995 = Sextil Pu cariu, *Însemn rile autorului de pe exemplarul propriu de lucrul* [din EWR]. Edi ie de Dan Slu anschi, Bucure ti, Editura universit ii din Bucure ti, 1995.
- Quicherat, Daveluy = L. Quicherat, A. Daveluy, *Dictionnaire latin-français* [...], révisé, corrigé et augmenté par [...] Émile Chatelain, Paris, 1922.
- R dulescu-Codin 1913 = C. R dulescu-Codin, *Îngerul românului. Pove ti i legende din popor*, Bucure ti, Libr riile Socec et Comp. i C. Sfetea, 1913.
- RC = „Revista critic -literar ”, Ia i.
- REW = W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, 3. vollständig neuarbeitete Auflage, Heidelberg, Carl Winters Universitätsbuchhandlung, 1935.
- Sala 1956 = Marius Sala, *Limba român în „Éléments de linguistique romane” de É. Bourciez*, în SCL, VII, nr. 3–4, 1956, p. 285–294.
- Saramandu 2007 = Nicolae Saramandu, *Aromâna vorbit în Dobrogea. Texte dialectale. Glosar*, Editura Academiei Române, 2007.
- Scriban = August Scriban, *Dic ionaru limbii române ti*, Ia i, Institutu de Arte Grafice „Presa Bun ”, 1939.
- Sevastos 1889 = Elena Sevastos, *Nunta la români. Studiu istorico-etnograficu comparativu*, Bucure ti, Tipografia Carol Göbl, 1889.
- ineanu 1887 = Laz r ineanu, *Încercare asupra semasiologiei limbei române. Studii istorice despre tranzi iunea sensurilor*, Bucure ti, Tipografia Academiei Române, 1887.
- erb, Cesereanu = Ioan erb, Domi ian Cesereanu, *Folclor din ara Zarandului, în Folclor din Transilvania*, vol. I, Bucure ti, Editura pentru Literatur , 1962.
- „ ez toarea” = „ ez toarea”. Revist pentru literatur i tradi iuni populare, F Iticeni, I–XXV, 1892–1929.

- TDRG = H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, vol. I–III, Bucure ti, 1903–1925.
- Teaha 1958 = T. Teaha, *Câteva particularit i lexicale ale graiului de pe valea Cri ului Negru*, în FD, I, 1958.
- Teaha 1961 = T. Teaha, *Graiul din Valea Cri ului Negru*, Bucure ti, Editura Academiei R.P.R., 1961.
- Teaha 1971 = T. Teaha, *Aires lexicales conservatrices en Olténie. Éléments d'origine latine*, în ACILFR, vol. II, Bucure ti, Editura Academiei R.S.R., 1971, p. 317–322.
- Teaha 1972 = T. Teaha, *Elemente arhaice latine ti*, în *Atlasul complex Por ile de Fier*, Bucure ti, 1972.
- Todoran 1949 = R. Todoran, *Mic glosar dialectal alc tuit dup dou manuscrite din Biblioteca Central de la Blaj din 1877*, Cluj, Cartea Româneasc , 1949.
- Troester 1666 = Johannes Troester, *Das Alt und Neu Teutsche Dacia*, Nürnberg, 1666.
- Vuia 2005 = Romulus Vuia, *Folclor românesc din Transilvania*, vol. I, Bucure ti, 2005, Editura „Grai i Suflet – Cultura Na ional ”, 2005.
- Weigand 1894 = G. Weigand, *Istrisches*, în „Jahresbericht”, I, 1894, p. 122–155.
- Weigand 1898–1899 = G. Weigand, *Samosch – und Theiss-Dialekte*, în „Jahresbericht”, IV–V, 1898/1899, p. 1–85.
- Weigand 1900 = G. Weigand, *Die rumänischen Dialekte der kleinen Walachei, Serbiens und Bulgariens*, în „Jahresbericht”, VI–VII, 1899–1900, p. 1–92.

MOTS HÉRITÉS DU LATIN DANS LES PARLERS ROUMAINS ACTUELS (VII) (Résumé)

On continue la recherche dialectale que nous avons menée dans les dernières années sur les mots régionaux hérités du latin.

En s'appuyant sur des nouvelles sources d'investigation, premièrement sur les cartes des atlas linguistiques régionaux, on examine la diffusion actuelle, au niveau panroman, des mots suivants: lat. *pensum* (< *pendere*) > roum. *p s* poids; amertume; asthme'; lat. **passare* (< *passum* < *pandere*) > roum. *p sa* passer, aller'; lat. *pastura* (< *pascere*) > roum. *p stur* pollen'; lat. *placere* > roum. *plac !* 's'il vous plaît!'; lat. *pratium* > roum. *prat* pré, prairie, pâture'.

CUVINTE-CHEIE: *cuvinte mo tenite din latin , lexic românesc, graiuri române ti, atlase lingvistice române ti.*

KEYWORDS: *words inherited from Latin, Romanian vocabulary, Romanian dialects, Romanian linguistic atlases.*

*Institutul de Lingvistic „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
050711 Bucure ti, Calea 13 Septembrie, 13*